

„Angyalok őriznek” Szent Mihály tisztelete

Szent Mihály kegyzsobra Monte S. Angelo, Olaszország

Angyalos versek gyűjteménye

Budapest, XVI. Rákosszentmihály, 2004.

Bevezető:

Amióta mint plébános Rákosszentmihályra kerültem, furdal a kíváncsiság, kik az angyalok, mikor jött létre, honnan ered az angyalok tisztelete?

Sikerült megtalálni az eredetet Dél-Olaszországban 490-ig visszatekintve a történelemre. Rákosszentmihály eredetét egészen 1320-ig visszavezetni. Egy akkori jegyzékben már szerepel szent Mihály monostora. Azóta ez a hely Szent Mihály angyal nevét viseli: Szent Mihály puszta, Puszta Szent Mihály, Pusztaszentmihály, végül 1901-es törvény alapján, mely előírta, hogy az azonos nevű településeket meg kell különböztetni, így lett a hosszú név: Rákosszentmihály.

Nagyon kedvelt védőszent a középkorban Mihály angyal: a Váci egyházmegye, és székesegyház, a Gyulafehérvári Egyházmegye és székesegyház viseli nevét, de a kolozsvári, és a pozsonyi főtemplom is szent Mihályról kapta nevét. Budapesten Szent Mihály tiszteletét őrzi a Babér utcai templom, a Margit-szigeti kápolna, a Váci utcai Szent Mihály templom, az albertfalvai templom, és Rákosszentmihály. Megpróbáltam röviden leírni, mit illik tudni az angyalokról, majd, azt, hogyan alakult ki Szent Mihály angyal szeptember 29-i kultusza. Kerestem a világirodalomban is. Sok-sok regényben szerepelnek angyalok, de találtam szép számmal verset az angyalokról. Közülük 16-ot találtam, ahol az angyal nem mellékes megemlékezés, hanem főszereplő, és a vers is igényes. Olyan sorrendben kerülnek a füzetbe, ahogyan rájuk bukkantam.

- Márai Sándor: Mennyből az angyal versét ma már sokan ismerjük.
 - Dsida Jenő: Chanson az őrangyalhoz. - Egy érdekes gyermekvers az angyalok citeráján ciklusból.
 - Sík Sándor: Angelus, az esti harangszóra. - Az Úrangyala imára sok költő írt verset, ebből kettő került be a válogatásba.
 - Babits Mihály: Szent Mihály verse. - Nagyon kemény, bíráló vers a gonoszság ellen.
 - Reményik Sándor: Angelus. - Ismét egy vers az esti harangszóra.
 - Móra Ferenc: Kislányom őrzőangyala. - Egy mély érzésű, gyermekét óvó apa nagyszerű verse.
 - Kempis Tamás: Ima az angyalokhoz és minden szentekhez. - A középkor egyik legnagyobb lelki írója, a nagyszerű Babits fordítás minket is felemel.
 - Vajda János: Angyal jár a földön. - A magyar klasszikus verselés lelkülete.
 - Ghoete: Faust, Égi prológ. - Ki ne ismerné a nagyszerű színművet?
 - Rabanus Maurus: Szent Mihály himnusz. - Középkori himnuszköltő, teológus, a neve szinte ismeretlen, de az a himnusz lett az egyház hivatalos Szent Mihály napi imája.
 - Ismeretlen szerző a Kájoni kódexből: Szent Mihály himnusz. - A magyar nyelvű énekeskönyvek legrégebbi Szent Mihály himnusza.
 - Victor Hugo: Angyalokhoz, akik látnak. - Egy megragadó gondolat a francia költőtől a sok szerelmes vers között.
 - Balassi Bálint: Mennyei seregek. - Egy középkori vallásos költő a zsoltárok mintájára természetesen az egész teremtett világot, így az angyalokat is dicséri.
 - Mécs László: Nem mind angyal, ami szárnyas. - A híres papköltő nem csupán az angyalokról ír, a szerelmet jelképező kis puttó szárnyait, a földit különbözteti az égiektől.
 - Keresztúri Dezső: Ima az angyalokhoz. - Népi ihletésű rövid ima.
 - Gát István: Mihály angyal, Michael. - A vers sorba szedi, amit Mihály angyalról tudni illik.
 - Babits Mihály: Három angyal. - A közismerten angyal-szerető költőtől angyali vers.
 - Szent-Gály Kata: Kicsi Jézus vándorútja. - A hétrészes vers első gyönyörű fejezete.
 - Lermontov: Angyal. - A keleti lelkiség angyal szeretete.
 - Jókai Anna: A reimsi angyal. - Egy rövid, de nagyon szép, tanulságos novella.
- Magamról mondhatnám azt is, Szent Mihály angyal követ életemben. A bérnálásomkor még nyolcadikos koromban a Mihály nevet kaptam a bérmaszüllőről. Ki nem állhattam ezt a nevet, manapság nem divatos férfinév. Azonban a papszentelés után Nyergesújfalura kerültem, egy Szent Mihály templomba, 200-ban pedig Rákosszentmihályra. Szent Mihály nem hagy nyugton, de remélem nem hagy magamra sem. Ebből a megélt örömből szeretnék átadni egy csokorra valót.*

Fogadják hát szeretettel ezt az angyalos összeállítást.

Horváth Zoltán plébános, 2003. november 22. Rákosszentmihály

Mit kell tudnunk az angyalokról?

Az angyal (a görög angeloszból, ami annyit jelent: küldött) feladatáról elnevezett teremtett szellemi lény: közvetítő Isten és az emberek között.

1. Az angyalok a Bibliában egyrészt Isten udvartartásaként, másrészt az emberek felé meghatározott feladattal megbízott lényekként szerepelnek. Egyrészt az a feladatuk, hogy a Bibliában központi szerepet játszó isteni transzcendenciát megőrizzék, másrészt Isten kezdeményezésére áthidalják az Isten és ember közötti űrt. Az Ószövetségben különleges helyet foglal el az „Úr angyala” (pl. Ter 16,7-11; 21,17; 22,1-5; Kiv 3,2; Bír 2,1-4; 6,11-22; 13,2-31; stb.), az az alak, akiben elfátyolozva maga Isten jelenik meg az embereknek. Ezért szól gyakran egyes szám első személyben.

Az angyalok Isten gondoskodását ismertetik meg az emberrel. Ráfael angyal ismeretlenül kíséri az ifjú Tóbiást, hogy az idegen földön vezesse, a veszélyekben oltalmazza, és szüleinek imádságát teljesítse (Tób 3,16; 12,22). Az angyal kifejezetten hangsúlyozza, hogy Isten küldte őt hozzájuk (12,18). A tüzes kemencében lévő ifjakat is az Isten küldötte angyal mentette meg, és oltalmazta őket a tűz lángjaitól (Dán 3,49-97).

Ehhez hasonlóan olvasunk az Újszövetségben: az apostolokat az Úr angyala szabadítja ki a börtönből és újra az igehirdetésre küldi őket (ApCsel 5,17-21; 12,1-19). Lukács tudja, hogy Jézus az Olajfák hegyén angyali közvetítéssel kapott erőt félelmében (22,43). Jézus üres sírjánál két fehér ruhába öltözött ifjú, azaz angyal magyarázza meg az asszonyoknak a történeteket (Mk 16,6; vö. Lk 24,5-6). Jézus mennybemenetelekor az égre néző tanítványoknak szintén két fehérruhás férfi magyarázza meg: „Ez a Jézus, aki közületek az égbe emelkedett, úgy jön ismét vissza, ahogy a szemetek láttára a mennybe ment!” (ApCsel 11). Az ilyen „útbaigazítások” vezetnek az embereket olyan belátásra, amire maguktól nem jutottak volna. Különösen Isten kiválasztását, megbízását, tervét adják az ember tudtára. Így közli Gábor főangyal Zakariással, hogy Keresztelő János apja lesz (Lk 1,5-22), Mária is Gábor főangyaltól tudja meg, hogy a Szentlélek erejéből lesz Jézusnak, az Isten Fiának, a Megváltónak anyja (Lk 1,26-38), Józsefet is az Úr angyala utasítja, hogy mit kell tennie a Messiás szolgálatában (Mt 1,20-24; 2,13-14; 2,19-21). Angyalok állnak az Úr előtt, hogy magasztalják és szolgálatára készen legyenek (pl. 2Törv 32,43; Jel 5,11; stb.), de nem csak maguk miatt állnak Isten előtt, hanem hogy megmutassák, Isten nyitott mifelénk (Jel 8,3-4). Mt 18,10 nagy méltóságot tulajdonít a „kicsinyeknek”, akiknek „angyalai az égben szüntelenül látják mennyei Atyám arcát”. Az evangélisták többször említik, hogy a dicsőségben ítélkező Emberfia kísérői és segítői lesznek (Mt 13,36-43; 47-50; 24,31).

A Szentírás nem öncélúan beszél az angyalokról. Csak ritkán van nevük, ami egyedi jelleget ad nekik, de a név akkor is Istenre utal: Mihály (Michael) = Ki olyan, mint az Isten?; Gábor (Gabriel) = Isten ereje, vagy Isten embere; Ráfael = Isten gyógyít.

Az Újszövetség tudatosítja, hogy Jézus az angyalok felett áll és az üdvösséget a Jézushoz és nem az angyalokhoz tartozás jelenti (Zsid 1 és 2; 1Kor 6,3).

Következmények a lelkiéletre

A keresztyén lelkiségnek a bibliai kifejezés mindkét irányát figyelembe kell vennie: egyrészt Isten méltóságának és transzcendenciájának megóvását, másrészt, hogy Isten az emberhez fordul. Ugyanakkor gondosan kell vigyázni arra, hogy Isten Jézusban megmutatkozó, fölülmúlhatatlan közelsége háttérbe ne szoruljon.

Az Ige megtestesülése Jézus Krisztusban és jelenléte övéi között (Mt 28,20) nem szorul semmiféle kiegészítésre. Isten azoknak, akik a hit és keresztség által Krisztuséi lettek, Fiának lelkét adta és így gyermekeivé fogadta őket (Gal 4,4-7). A hívőknek ezt az Istennel való kapcsolatát és a megdicsőült Krisztus közbenjárását az Atya jobbján nem múlhatja felül, és nem is pótolhatja az angyalok közvetítése.

Az angyalok tisztelete Isten dicsőítésére indít. Mivel a Szentírás nem beszél az angyalok lényegéről, hanem csak arra összpontosít, hogy Isten küldöttei ők, a keresztyén jámborságnak figyelembe kell vennie a lehetőségek bőségét, ami Isten rendelkezésére áll, hogy az angyalok által is megtapasztaltassa velünk a maga közelségét, oltalmát, figyelmeztetéseit és kívánságait.

Szent Mihály angyal kultusza

Szent Mihály arkangyal kultusza egészen 490-ig nyúlik vissza. Szent Mihály az ő védettjeinek bizalmát és tiszteletét azzal jutalmazza, hogy nem csak látható segítséget nyújt, hanem időnként megjelenik, és lehetővé teszi az iránta való tiszteletnek újabb és újabb megnyilatkozásait.

Az első megjelenése, Dél -Itália, Gargano hegye. I. Gelasius pápa korában, 490-ben történt. A legenda szerint pásztorok üldözőbe vettek egy megvadult bikát. A bikát egy barlang nyílásában találták. Amikor rálóttek, a nyíl visszaröpült. Nem tudták lelőni. A dolgot jelentették a püspöknek, aki három napos böjtöt, és könyörgést rendelt el. Miután a három nap letelt, a püspöknek álmában megjelent Mihály angyal és azt mondta neki: „Én Mihály arkangyal vagyok, és mindig az Úr színe előtt állok. Ezt a barlangot szenteljétek nekem, ezt én választottam. Ahol a szikla megnyílt, ott az emberek bűnei bocsánatot nyernek. Amit itt kértek imádságban, az biztosan teljesülni fog. Ezért menjetek el a barlangba és foglaljátok le a barlangot a keresztény hit számára”.

Szent Mihály angyal második megjelenése Gargano hegyén 492. május 8-án történt. Ez a győzelmi epizód: Szent Laurentius püspök három napos könyörgő imát vezetett a barlangban a longobárd betörés ellen. Május 8-án jelent meg Szent Mihály a püspöknek, és bejelentette a győzelmet.

A harmadik megjelenés a szent hely dedikációja. Szent Laurentius püspök győzelem után templommá akarta emelni a barlangot, és ezért jóváhagyást kér I. Gelasius pápától. Ekkor az arkangyal megjelenik neki. A környék hét másik püspökével és számos pappal körmenetben vonulnak ki a barlanghoz, ahol csodás jeleket látnak: például Szent Mihály angyal lába nyomát. Ez az időpont, 493. szeptember 29, a barlangtemplom felszentelése. Ettől kezdve ünnepeljük Szent Mihály szeptember 29-én. A barlangtemplomból hamarosan kedvelt búcsújáróhely lett.

A negyedik jelenés Gargano hegyén Monte S. Angeloban, 1656-ban történt. Ekkor is helyi püspöknek jelenik meg a főangyal, Alfonso Puccinelli érseknek.

Persze a későbbiek során másoknak is megjelent Szent Mihály főangyal. A 6. század végén, 590-ben Rómában az Angyalvár helyén (innen kapta nevét az Angyalvár), ekkor Nagy szent Gergely pápának jelenik meg, a nagy pestis járvány idején, a pápa kardját hüvelyébe dugja, ezzel jelezve a vész végét. A 8. században Franciaországban jelenik meg az óceán partján: Mont Saint Michel tenger-mosta, meredek sziklájánál, Normandiában. Itt I. Richárd normann herceg 966-ban bencés apátságot alapított. Mindmáig igen látogatott búcsújáróhely. Németországból is csapatostól kerekedtek föl az emberek Szent Mihályhoz búcsút járni.

Szent Mihály angyal a legmagasabb mennyei fejedelmek egyike, a hagyomány őt tartja a Paradicsom őrzőjének. Mihály az utolsó ítélet angyala, melyet Dürer gyönyörűen festett meg. Szent Mihály az Egyház fő védőszentje, aki kíséri Isten népét a gonosz ellen vívott harcaiban. Az Egyház pedig a nehézségek idején Szent Pál apostol szavaira gondol: „Nem annyira a vér és a test ellen kell küzdenünk, hanem a fejedelemségek és hatalmasságok, ennek a sötét világnak kormányzói és az égi magasságok gonosz szellemei ellen. Ezért öltsetek fel az Istennek teljes fegyverzetét, hogy a gonosz napon ellenállhassatok!” (Ef 6,12)

Ezért írt XIII. Leó pápa egy szép imát, amely úgy hangzik bele ebbe a rosszasággal teli világba, mint egy exorcizmus (ördögűzés):

”Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket harcainkban. A Sátán gonoszsága és incselkedése ellen légy oltalmunk. Parancsoljon neki az Isten, esedezve kérünk; és te égi seregek fejedelme, a sátánt és más gonosz szellemeket, kik a lelke veszedelmére törnek a világon, Isten erejével taszítsd az alvilágba. Ámen.”

Följánló imádság Szent Mihályhoz

Szent Mihály, az angyali karok legnemesebb Fejedelme, a magasságbeli Isten kiváló harcosa, dicsőségének lelkes hirdetője, a lázadó angyalok megfélemlítője, akinek öröm a teljes isteni igazság: kérlek, számíts engem is a hozzád ragaszkodó szolgák közé. A mai napon neked ajánlom és szentelem magamat. Neked szentelem környezetemet és családomat, a te oltalmadba ajánlom mindazt, ami az enyém.

Könyörgök hozzád, ne azt nézzed, hogy milyen kicsi vagyok, ne azt, hogy szolgád csupán egy nyomorult bűnös, hanem tekints rám jó szemmel és őszinte szeretettel, nézz rám úgy, ahogy felajánlom magamat.

Emlékezzél meg a mai napról, amikor a te oltalmadba ajánlottam magamat, és életem egész folyamán légy segítségemre. Eszközöld ki számomra sok súlyos tévedésem és bűnöm bocsánatát, eszközöld ki a kegyelmet, hogy egész szívemmel szerethessem Istenemet, és édes megváltómat, Jézust, valamint Isten anyját, Szűz Máriát. Erősíts meg, hogy megszerezsem a szükséges segítséget a dicsőség koronájának elnyeréséhez.

Életem utolsó napjaiban oltalmaz engem lelki ellenségeimtől. Jöjj el akkor majd dicsőséges Fejedelem, és segíts engem a végső küzdelemben. Hatalmas fegyvereddel tartsd távol tőlem az alvilág mélységeinek kísértését, és a bukott angyalt, kit legyőztél az égi csatában.

Kérlek, kísérj engem Isten trónusához, hogy veled Szent Mihály Arkangyal, és az összes angyalokkal énekelhessem: dicsőség, tisztelet és imádás az egy Igaznak, aki kormányoz és uralkodik mindörökkön örökké. Ámen.

1/ Márai Sándor

MENNYBŐL AZ ANGYAL

MENNYBŐL AZ ANGYAL - MENJ SIETVE

Az üszkös, fagyos Budapestre.

Oda, ahol az orosz tankok

Között hallgatnak a harangok.

Ahol nem csillog a karácsony.

Nincsen aranydió a fákon,

Nincs más, csak fagy, didergés, éhség.

Mondd el nekik, úgy, hogy megértsék.

Szólj hangosan az éjszakából:

Angyal, vigyél hírt a csodáról.

Csattogtasd szaporán a szárnyad,
Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.

Ne beszélj nekik a világról,

Ahol most gyertyafény világol,

Meleg házakban terül asztal,

A pap ékes szóval vigasztal,

Selyempapír zizeg, ajándék,

Bölcs szó fontolgat, okos szándék.

Csillagszóró villog a fákról:

Angyal, te beszélj a csodáról.

Mondd el, mert ez világ csodája:

Egy szegény nép karácsonyfája

A Csendes Éjben égni kezdett

És sokan vetnek most keresztet.

Földrészek népe nézi, nézi,

Egyik érti, másik nem érti.

Fejük csóválják, sok ez, soknak.

Imádkoznak vagy iszonyodnak,

Mert más lóg a fán, nem cukorkák:

Népek Krisztusa, Magyarország.

És elmegy sok ember előtte:

A Katona, ki szíven döfte,

A Farizeus, ki eladta,

Aki háromszor megtagadta.

Vele mártott kezet a tálba,

Harminc ezüstpénzért kínálta

S amíg gyalázta, verte, szidta:

Testét ette és vérét itta -
Most áll és bámul a sok ember,
De szólni Hozzá senki nem mer.

Mert Ő sem szól már, nem is vádol,
Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
Különös ez a karácsonyfa,
Ördög hozta, vagy Angyal hozta -
Kik köntösére kockát vetnek,
Nem tudják, mit is cselekesznek,
Csak orrontják, nyíznak, gyanítják
Ennek az éjszakának a titkát,
Mert ez nagyon furcsa karácsony:
A magyar nép lóg most a fákon.

És a világ beszél csodáról,
Papok papolnak bátorságról.
Az államférfi parentálja,
Megáldja a szentséges pápa.
És minden rendű népek, rendek
Kérdik, hogy ez mivégre kellett.
Mért nem pusztult ki, ahogy kérték?
Mért nem várta csendben a végét?
Miért, hogy meghasadt az égbolt,
Mert egy nép azt mondta: "Elég volt."

Nem érti ezt az a sok ember,
Mi áradt itt meg, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.
De most sokan kérdik: mi történt?
Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
És kérdik, egyre többen kérdik,
Hebegve, mert végképp nem értik -
Ők, akik örökségbe kapták -:
Ilyen nagy dolog a Szabadság?...

Angyal, vidd meg a hírt az égből,
Mindig új élet lesz a vérből.
Találkoztak ők már néhányszor
- a gyermek, a számár, a pásztor -
Az álomban, a jászol mellett,
Ha az Élet elevent ellett,

A Csodát most is ők vigyázzák,
Leheletükkel állnak strázsát,
Mert Csillag ég, hasad a hajnal,
Mondd meg nekik -
mennyből az angyal.

(New York,1956.)

2/ Dsida Jenő Chanson az őrangyalhoz

Micsoda forgalom!
Szemem előtt ezer jármű kering el,
- zirr-zurr! -
kocsi robog és villamos csilingel,
- csin-csin! -
roppant, zsúfolt autóbuszok cikáznak,
- tú-tú! -
motorok, mint fürge cicák, cicáznak,
- töf-töf! -
kocsi fordul, kicsi hijján kisiklik,
- jaj-jaj! -
emberek és lovak, autók, biciklik,
- zirr-zurr! -
rohan, szédül és kavarog ezer kör,
- csin-csin! -
nem tud rajtuk uralkodni a rendőr,
- tú-tú! -
Semmikép sem bírom magam rávenni,
- jaj-jaj!! -
nem merek a túloldalra átmenni,
- zirr-zurr -
szeretem az életet általában,
- tú-tú! -
drága nekem nyakam, kezem és lábam,
- cirr-cirr! -
Őrzőangyal, akihez hajdanában
- zirr-zurr! -
fohászkodtam sötét gyermekszobában,
- töf-töf -
nagyon kérlek, az Úrjézus nevére:
állj kicsit a sarki rendőr helyére!

3/ Sík Sándor

Angelus

Erdő fűvén fekszem hanyatt.
Jő lábhegyen az alkonyat.
Zsong, zsong a csend mély mámora.
Lebben az Isten fátyola.

A csend az ő szivén terem.
A csend az örök Szerelem,
A Lélek a vizek felett:
Egyetlen, áldott Felelet.

Ó mindent, mindent értek én,
Mióta ez a csend enyém.
Szívet nyit rám minden titok,
És mindenek nyelvén tudok.

Azóta hozzám szólanak
A füvek, fák és madarak.
Barátaim az állatok,
Zengnek a színek, illatok.

És mind oly boldogok vagyunk,
Hogy testvér-szóval szólhatunk.
Ó érteni, megérteni:
Mily édes, milyen isteni!

Megrezzen most egy vén csalán
Távol harangszó mély dalán,
Mely messze zsongja lombon át
Az esteli Úrangyalát.

Elhallgat minden itt körül,
Megáll a gyík, a szél elül,
És - mindnyájunkért egymagán -
Ávéba kezd a csalogány.

4/ Babits Mihály Szent Mihály

Régi vers: 1911.

Kinek nevével élek, kardos angyal
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni
önts, megbirkóznom az örök varanggyal,
+++ Ez a rémek pápája, tiarával,
minőt pápák viselnek és szemekkel,
minőt békák viselnek, s pikkelyekkel
s sárga mirigyek mérges ótvarával.

Rút szemörcsén ragadva nyúl a méreg,
melyre csak rágondolni álmod-ország,
groteszk, mint a Böcklin-mintázta torzó,
fején nőtt tiarával büszke féreg.
+++ E roppant béka, testnyi súlyú szellem
ez éjjelente paplanomra mászik
és érzem, hogy a paplan selyme vászik
s eláll a vérem, elszorul a mellem.

S kezd hangtalan a békák óriása
beszélni s kancsal zárt lelkembe nézni,
erényt dicsérni és Eötvöst idézni:
>>Csak az önzőnek nincs vigasztalása.<<
+++ Szónoki hévvel szól és nagy kenettel:
>>Csak az lesz boldog, ki mást boldogítand,
szegénynek ad s nem feledi a hittant
S nem kenekedik csiklandó szemettel.<<

Én mondanám: >>Csúf pápa vagy te, lélek,
és tudom, hogy mind ilyenek a pápák,
méregnek azt az erényt prédikálják,
mely nem erény, mert nem erő<<, -- de félek.
+++ >>Boldogtalan, ki csak magára gondol!<<
szól, paplan ráncán mérgét lebocsátván.
>>Olvastad Stirnert?<< -- kérdeném, de gyáván
elnémulok nyomástól s borzalomtól.

És ő nem némul. Nedves tiarája
s fényes szeme sillámlik a sötétbe --
Ó szent Mihály, leborulok elébed.
Kardos angyal, kinek a fény arája,
+++ kinek nevével élek, fényes angyal,
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni
s erőt, birkóznom ez örök varanggyal.

Önts belém önzést, angyala a harcnak,
hisz önzésnél e földön van-e drágább?
az Úr önzésre építé világát,
önzés a legjobb köszörű a kardnak,
+++ önzés a harcok legkülönb szitója,
miket az Úr itt rendelt örökössé:
harag és önzés tesz szivet nemessé
s a bátor önzőt a nagy Isten ója.

Miért teremtett ösztönnel s erővel,
ha sutba rejtem ösztönöm s erőmet?
énvelem célja van a Teremtőnek
és nem vitázhatom a Teremtővel.
+++ És ösztönöm s erőm azt súgja: Nézd csak
te elnémulsz és minden szó a másé,
te elmaradsz és minden rózsa másé:
légy mint a más, oly öklös, durva, csélcsap.

Mért csúf, ha jó szellem, e békapápa?
önzésre nyálkás, élni indulatlan,
és mert nem önző, vigasztalhatatlan
(csak az önzőnek van vigasztalása.)
+++ Önzés angyala, jöjj el, lángos angyal
önts hevet belém, kígyóval csatázni,
önts hitet belém, ördöggel vitázni,
önts, megbirkóznom az örök varanggyal.

5/ Reményik Sándor Angelus

Uram - *mióta* első este ez,
Hogy a kezem nem tördelem,
De összefonom áldott mozdulattal,
S az ölembe leengedem?

S úgy figyelem a másik mozdulást:
A harang lengő lebbenését,
Ahogyan hangra válni indul
Szinte-szinte súlytalanul

A kínozott érc-tömeg.
Remeg, remeg.
Ámde emberi hang végre-végre
S meleg - meleg.

Áhítatnak és szeretetnek,
Biztonságnak és értelemnek,
És reménységnek és hála-adásnak,
Más szívből való szent felolvadásnak.

És minden jónak: enyésző kevés -
De legalább már nem félreverés.
Szörnyű, Uram, ez: mindig *félre, mellé,*
És összevissza mindig -

Harang-kötelem ördögök cibálják,
De most egy angyal Angelusra csöndít.
Az agyongyötört; kétségbeesett,
Mindig hamis-hangra kényszerített,

Mindig félre-rángatott érc-tömeg
Külső és belső háborúkon át
Ma megtanulja, megtalálja mégis
Az estharangszó ősi dallamát.

A hóolvadásos enyhe sötétbe
Ma kicsendülök, kicsendülök végre
Én, én, magam, magam,
Figyelem lelkem lengő lebbenését,

Ahogy indul szinte súlytalan.
Remeg, remeg -
Ámde emberi hang végre-végre
S meleg - meleg.

Kevés, kevés, háromszor is kevés
Minden jóra ez a kicsike hang -
De legalább már nem félrevers.

1940

6/ Móra Ferenc KISLÁNYOM ŐRZŐANGYALA

Kislányom őrzőangyala
Elejbem állt az éjszaka,
Szelíd világot hinte szárnya
A rózsaszín kis ágyra
S halk muzsikára nyílt ajaka.

- Amíg kislányod szendereg,
Az Úrhoz addig elmegyek
És elviszem híven elébe,
Ha szíved bármit kérne,
Hogy gyermekedet azzal áldja meg!

Én térdre hullottam legott
S míg szívem gyorsan dobogott,
- Hogy nem vagyok méltó e kegyre -
Ajkam halkan rebegte,
- Isten fehér követje, mondd el ott!

De már ha ily közel vagyon
Hozzám az égi irgalom,
Bocsáss meg érte, ó szeráfom,
Ha ajtaját kitárom
Szívemnek és nagyot kérek nagyon.

Mikor s miképp megilleti,
Jusson ború s napfény neki,
Ne legyen minden útja rózsás,
Egy-két könnyű csalódás
A boldogságot drágábbá teszi.

De hogyha, fényes églakók,
Akartok hozzá lenni jók,
Egytől szeretném megkímélni:
Sohse adjatok néki
Könnyűket, melyek el nem sírhatók. (1909)

7/ KEMPIS TAMÁS

Imája az angyalokhoz és minden szentekhez

Babits Mihály fordítása

Ég polgárai, halljatok
és figyeljetek, angyalok!
Én kérlek, ki e bánatok
völgyében száműzött vagyok.

Ti örök örömök között,
én pedig szegény száműzött;
ebből kell megbecsülnötök:
csoda-e hogyha így nyögök?

Sokáig élni idele
s Krisztust nem látni sohasem:
fáj a léleknek végtelen,
kit Érte lankaszt szerelem.

S mint délben aggódó ara:
kérdi mátkája hol marad,
kihez misztikus szín alatt
e távolból is hű maradt?

Hit, remény, s tiszta szeretet
kérdik Jézust, hová siet?
"Rabbi, hol a ház, mely tied?
Miért tész úgy, mint ki
messze megy?"

"Hogy tőled így távolodok,
ne sírj, óh lélek, ne zokogj!
Ama honba küldd sóhajod,
hová előtted indulok!

Vigaszod támaszom legyen,
cseppenként hulló kegyelem,
társaidtól segedelem
s hogy kínod égi bért terem.

Én az Atyához fölmegek
s Szentlelkem küldöm el neked
hogy benne, mint bennem, szíved
viduljon, míg jársz föld felett."

8/ Vajda János **Angyal jár a földön**

Angyal jár a földön, angyal jár -
Oh, én láttam őt, én láttam őt!
Kihasadt a mennyég keleten,
S a legkedvesb angyal földre jött.

Oh, Uram teremtem, ingalmaz,
Haraggal ne büntess engemet.
Hogy én voltam ép ott, hova szállt,
Hiszen arról én nem tehetek.

Jól tudom, hogy bűnös földinek
Tiltva látni azt, mit láttam én.
Mégis térden, téged imádvá
Szemeimet rá fölemelém.

Jaj nekem, elég jaj énnekem!
El vagyok kárhozva, jól tudom.
Tán ha akarnád, sem tudnál már
Segíteni rajtam, Mindenhatóm!

Nekem maradásom nincsen már,
Nem lehet e földi életben.
Ismerem egy titkát a mennynek -
És azért az sujtol itt engem.

Több vagyok, mint ember, és mégis
Boldogtalanabb a féregnél!
Haragosan dörög rám az ég,
S segítségem nincsen embernél.

Kárhozottak ott a pokolban,
Nézzetek és vigasztalódjatok:
Ahol csupa kín van, semmi kék,
Oh, nem az a kín a legnagyobb!

Örök lángban ég bár testetek:
Nem látjátok a menny ajtaját!
Égek én a magam tüzében,
Tiltott istenkéjbe látva át!

Látom őt naponta... szüntelen;
Arany sugaros zöld mezőben
Előttem jár, rám néz, mosolyog
Szűz ártatlansága örvében.

Szép szeme úgy ragyog, úgy örül
Annak, amit szíve nem is sejt,
Szárnyaival néha meglegyint,
S egyik percben másikat felejt.

Ahová lép, éled, nő a fű;
A virágnak rajzik illatja;
Kristályfehér teste tükrében
Látszik a harmatcsepp árnyéka.

Tarka fényes, ittas pillangók
Seregestül esnek, ott halnak
Elszánt élethalál-versenyben,
Hogy fehér vállára szálljanak!

Körülötte a langy levegő
Délbábbá reszketi magát,
Melyen a majd széjjelolvadó
Nap sugára törekedik át.

S ő, a jó, a szűz, a gyönyörű,
Ő, a gyermek, ő, az oly deli,
Játszik, szeret mindent, örömet
Mindezekben egyformán leli.

Mennyei szent együgyűsége
Egyformán tekint a lepkére,
A virágra, fűre, sugárra,
S oh, gyötrelmem! rám is, emberre!

Nézek én, s szédülvén ámulok;
Gondolok, és sápadt nyárfaként
Tagjaimon rezg a gondolat,
Félelem a vágyal küzködvén.

Néha szemem elsötétedik...
S vakmerően már-már ölelem...
- Ah! bosszúsan néz le rám az Úr,
S mennydörög, villámlik odafenn.

9/ Goethe: Faust ÉGI PROLÓGUS

Az Úr, a mennyei seregek, később Mefisztó, a három arkangyal előlép

RÁFÁEL

Szfériái közt most s mindkörökre
zengi a Nap versenydalát
s a megszabott pályán dörögve
fejezi be rohanatát.
Angyalnak tőle van hatalma,
ám ez előttük is titok.
Megfoghatatlan birodalma
az első nap fényén ragyog.

GÁBOR

Megfoghatatlan gyorsasággal
forog-gördül a Föld-remek;
édeni fényét vak homállyal,
sötét éjjel cseréli meg:
a tenger széles áradásban
szirtek mélyéből hány habot,
a tenger, szirt örök gyorsaságban
a szférákban tovább forog.

MIHÁLY

Viharok versenyt szántogatják
parttól-vizig kegyetlenül,
s hatásuk roppant láncolatját
fonják reá körös-körül.
Mennykő elé tüzes cikázás
felvillanó ösvényt hasít,

s követeid, Uram, csodálják
Napod szép változásait.

MINDHÁRMAN

Angyaloknak te adsz hatalmat,
bár lényed nekik is titok,
s megfoghatatlan birodalmad
az első nap fényén ragyog.

10/ Rabanus Maurus (788-856, karoling teológus)

Himnusz szent Mihályhoz

Farkasfalvy Dénes fordítása

Neked Krisztus, Atya fénye
lelkünk lángja, élete,
angyalokkal egyesülve
szívvel-szóval dalolunk,
egymást váltó zsoltárokbán
zengjük szívünk dallamát.

Tisztelettel ünnepeljük
arkangyalok csapatát,
de főképp az égi hadnak
vezérét és bajnokát,
ki a Sátánt letiporta,
a győzelmes szent Mihályt.

Védjen ő s Te úzzél messze,
Krisztus jóságos király,
minden álnok ellenséget,
tisztítsd testünk és szívünk
s így a mennyek örömébe
kegyelmeddel visszavígy.

Dicsőséget az Atyának
zengjen hangos énekünk,
dicsőséget szent Fiának,
vigasztaló Léleknek,
dicsőséget három és egy
örök élő Istennek.

11/ Ismeretlen szerző, Kájoni Kancionale 1695: Szent Mihály himnusz

Szent Mihály arkangyal, Isten bajnoka,
az Úr kiválasztott erős harcosa,
te vagy, kinek égi hatalma
poklok sötét hadát megrontja.

Te, ki a Sátánnal bátran megívttál,
„ki olyan, mint Isten?“, így kiáltottál,
urad mellett zászlót emeltél,
angyalok közt első te lettél.

Mi nagy bátorságos, erős vezérünk,
rád bízta az Isten keresztény népünk,
oltalmazd meg minden veszélytől,
az ördög nagy erejétől!

Bátorítsd féltő, gyenge szívünket,
védelmezd a harcban mi szent ügyünket,
vezérelj a jóra éltünket,
hogyan nyerjük üdvösségünket!

12/ Victor Hugo Angyalokhoz, akik látnak *Aux anges qui nous voient* *Rónai György fordítása*

- Vándor, ki vagy? Rád ismerek.
De mert árny vagy, köd, kósza lélek,
se nemed nincs, se korod-éved.
- Anyád vagyok s kísértelek.

- S ki fénylő szárnyad szállni tárod
s szemedben édes fény ragyog,
ki vagy te, vándor? - A hugod.
- És te mellette? - Én a lányod.

- S te? - Én, akinek valaha
annyiszor mondtad: „Úgy szeretlek!“
- És te ki vagy ott? - Én a lelked. -
Ó rejts el engem, éjszaka!

13/ Balassi Bálint

Mennyei seregek

(A III. Himnusz 5. verse)

Mennyei seregek, boldog, tiszta lelke,
Az Úrra örökké kik az Égbe néztek,
Őtet teljes szívből ti mind dicsérjétek!

Angyalok, az Úrnak követi kik vagytok,
Szentek kik ő székét mind körülálljátok,
Örökké az Urat felmagasztaljátok!

Fényes Nap világa, ez világ fáklyája,
Szép Hold, éj lámpása, csillagok sok száma,
Az Úrnak szent nevét mindörökké áldja!

Tüzes hatalommal forgó ti nagy egek,
S az nagy Tengerekkel együtt minden vizek,
Örök dicsérettel őtet tiszteljétek!

Mert csak ő egyedül minden teremtője,
S mindent bír, valamint magában rendelte,
Megmaradt mindenek ellen ő szerzése.

Földnek kereksege minden állatokkal,
Vízben való halak tengeri csudákkal
Az Urat örökké áldjátok szótokkal!

Tenger mély örvény, mennydörgés, s villámlás,
Eső, hó, szél és vész, háború, csattogás,
Hegyek, völgyek s nyárban fejező sok havas,

Szép halmok, zöld ágak, ékesült kis dombok,
Fák, kik külömb-külömb szép gyümölcsöt hoztok,
S füvek, kik gyönyörű szaggal illatoztok,

Sok színben tündöklő ékes szép virágok,
Erdőkben, cserékben vadak, kik lakoztok,
Örökké az Úrnak nevét kiáltjátok!

Gyíkok, kígyók, földben lakó sok állattal,
Sőt az madarak is külömb-külömb szókkal,
Örökké az Urat áldják hangossággal!

Világ fejedelmi, urak és fő népek,
Kik községgel bírtok s neki törvént tésttek,
Örökké dicsérvén az Urat féljétek!

Együgyű gyermekek, kegyesek, szép szűzek,
Felserdült ifjakkal, böcsülletes vének,
Dicséret tőletek legyen ő nevének!

Mert ő az akinek hatalmában az Ég,
Neki enged Tenger, Menny s földi kerektség,
Segélli övéit mint mennyei felség;

Ezt azért ti hívek, Úrnak szent serege,
Kik leginkább vagytok néki szerelmébe,
Örökké szent nevét dicsérjétek mennybe!

14/ Mécs László

Nem mind angyal, ami szárnyas!

Képeslapot hozott a posta: Ámort
Mutatta meztelen s mellette szende
arccal Pszichét átlátszó, légi-lenge
ruhában. Ámor persze csókot vámost.
A képet íróasztalomra dobtam,
Hol a Hárfás Bohóc zenélt nyugodtan.

Zsoltárt zenélt már nem tudom mióta,
gubbasztva a véres kereszt tövében.
- S most ugrott egyet, mint számár a jégen
és megbocsátott: pogány páni nóta
pendült hárfáján, csókos dalba kezdett,
s körül táncolta a komor keresztet.

Kitört az asztaldíszek forradalma:
a jegesmedve, ki üveggolyóban
él, táncba kezdett a hullongó hóban,
az Elmélkedő Szerzetes nyugalma
eltűnt a szobron, mert Pszichére nézett,
kit Ámor csókolt, mint a méh a mézet.

Nyár volt, a kertre nyitva volt az ablak,
Jó Szent Ferenc kibámult. Fénytől részeg
pipacsok éltek és kurjongattak.
Jézus csupasz testére inget verezett.
Kocsis László költő képről mosolygott:
„No most druzsám hozd rendbe ezt a dolgot!”

„Jól!” S Amor eltűnt a papírkosárban.
A bohóc, hogy a zsoltárát újra zengje,
Jézus lábához ült. Szobámnak csendje
így visszatért. - De másnap ott találtam
a képet asztalomra téve. Furcsa!
Csengettem a cselédnek. Jött a Borcsa.

Jött és pörölt: „Igen, én tettem vissza,
mert nem szabad a szemétre dobni a Szentet,
kit bajtól véd, lepke-szárnyú tiszta
szép Őrangyalka!” Erre elszellentett
paprika-mérgem s édeset kacagtam,
míg Borcsa ott botránkozott miattam.

Meg kellett aztán magyarázni sorba,
hogy nem mind angyal, minek szárnya látszik.
Hogy némely lány pillangó szárnyon játszik,
- később meg seprűn lovagol boszorka-
bálon, s hány költő szárnyal a papíron
- s mint ember: csúszik mint kígyó a síron.

S hogy ez a szárnyas „angyal” itt a képen
a legkópébb bűbájos: nagy tudóskák,
cézárok úgy ették a bürköt, sóskát
varázslatára, négykézláb a réten,
mint égi nektárt, s ittak csalfa mómort.
Így prédikáltam s tűzre tettem Ámort.

15/ Keresztury Dezső: Ima az angyalokhoz

Ha lefekszem, ágyamnál
tizennégy jó angyal áll:
kettő jobb oldalra,
kettő bal oldalra,

kettő fejem felett,
kettő lábam mellett,
kettő, hogy befedjen,
kettő, hogy ébresszen,
kettő, hogy vezesse
lelkemet a paradicsomkertbe.

16/ Gát István: Mihály angyal, Michael

Nem vagy te zord, minek festettek régen,
csak lényeged az isteni erő,
aki elsőnek állottál elő
midőn a Gőg áskálódott az Égben.

Öröktől élsz az Istenség szívében
s az angyalok közt mint csontban velő,
gyöngéket biztató, felemelő,
hogyan tudjanak harcolni bátran, szépen.

Lángpallosoddal Mélységbe taszítod
azt, ki Egekbe lázadásra szított,
szívünkben hűséged mint minta él:

ó szállj közénk, kiket Föld hord a hátán,
harcolj velünk, ha támad ránk a Sátán
és nyiss utat a Mennybe, Michaél!

17/ Babits Mihály: Három angyal

Három, három, három, három, három angyal szállt felém.
Egyik fehér, mint a felhő, másik könnyű, mint a fény.
Harmadik úgy hullt a földre az égből egyenesen,
mint egy könny szemből a szívbe, nedvesen és nehezen.
Hogyan óvjam meg az elsőt, hogy ne kapjon foltokat
ujjajaitól? Hogyan tartsam szorosan a másikat,
hogyan ne tudjon elröpködni? És az utolsót hova
rejtsem el, hogy senki, senki meg ne lássa őt soha?
Óh jaj, kérés! Már az első hószin angyal csupa folt!
És a másik messzeszállott, aki olyan könnyű volt!
Harmadikat szégyenemre látja az egész világ,
mert gyászomban széjjeltéptem lelkem őrző fátyolát.

18 Szent-Gály Kata Kicsi Jézus vándorútja 1.

Hull a hó, és szép palásttal
Ráborul az útra,
Sapkát rak a háztetőkre,
S a fákat behúzza.
Fehér már az egész világ:
Ünneplőben várja,
Hogy leszálljon a szívekre
Karácsony varázsa.

Nagy tányérú sarki lámpa
Álmosan világol,
Nincs egy árva, kósza lélek
Sem közel, sem távol.
Megnövekszik hangja csendnek,
Tiszta szívek hallják,
Kicsi Jézus kezdi benne
Karácsonyi útját.

Régi templom szentélyében
Rengeteg az angyal,
Bejáratig sorban állnak,
Földre borult arccal.
Kis Jézusra várakoznak,
Hogy nyitná a zárat,
Ráfael hoz zsámolyocskát,
Így könnyen leszállhat.

Égszínű-kék, meleg köntöst
Adnak reá lágyan,
Csizmácskát is, hogy ne fázzék
Sűrű havazásban.
Szűz Mária gondos keze
Fönn, a magas égben,
Megfoltozta, talpaltatta,
Mint a földön, régen.

Oly sokat jár a Kis Jézus
Így karácsonytájban,
Hogy igazán megtehetné,
Másikat kívánjon,

Hanem akkor egy csizmával
Kevesebb jut másnak!
Kicsi Jézus megtartja hát
A régit magának.

Gábrriel mond búcsúszókat,
Szent Mihály olt mécsesét,
Oltárszekrényt nyitva hagyják:
Kis Jézus kilépett.
Fején barna, prémes sapka,
Bő tarisznya vállán,
Az angyalok csodálkoznak
Ég és föld Királyán.

19/ Lermontov: Angyal

Éjfélkor az égen a csendből elő
Angyal szállt, zengedező.
Felhőseregek, csillag-miriád,
A hold hallgatta dalát.
Mily boldog a lélek - ily szava kelt -
Amíg hona édeni kert.
Jóságos az Úr! - öntötte szelíd,
Hü szíve dicséreteit.
Csecsemő lelket vitt - átölelé -
A könnyek völgye felé.
Elszállhat a dalból a szó idelent:
A dallam, a hang sohasem!
Szennyezte, gyötörte soká a világ,
De emelte a lelket a vágy!
S nem adta az égi zenét, amíg élt,
A földi üres dolgokért.
(fordította Illyés Gyula)

A REIMSI ANGYAL

Ott áll a kapubélésben, szárnya még feszül az utazástól. -- Itt vagyok -- szól a mellette álló csonka férfisobornak. S mosolyog hozzá, kis kacér fintorral, mint aki hosszú bújócska után fölfedi magát. A férfi sértődött. Homlokán három mély ránc, az angyalra rá sem tekint. Nem is hallja talán. Előrenéz, a földre, dagadt szemhéját leereszti, csupa kétségbeesés. -- Nem bírom tovább -- mondja. Pedig szent. Fölöttük tébolyultan nyúlik a gótika. Elvékonyodó ujjak a távozó értelmet keresik. Már ősz van, hidegebb a száraz csipkék csontsárgasága. Odahúzódnak a hippik, zörög a konzervdoboz, legurul a lépcsőn, üresen, a paradicsomos hal végigfröcsköli a köveket. Jean-Baptiste előveszi a pipáját, a füst fölszáll az angyal arcába. Louise nevet. Jean-Baptiste-nak tetszik: -- Kifüstöljük innen -- mondja.

Odakeni maszatos ujját az angyal lábához. Mint a vér, ragyog a paradicsom.

-- Hol voltunk tegnap? -- kérdezi Louise, fekete virágos trikóját bokáig nyújtja, beletakarózik.

-- Nem mindegy? -- Jean-Baptiste visszaül melléje, saruját lerúgja, meztelen talpát dörzsöli a kőlépcső élihez.

-- És innen hova megyünk?

-- Ne kérdezz -- feleli a fiú --, aki kérdez, annak hazudnak. A lány vállat vont, hanyatt fekszik a lépcsőn, fordítva, a feje lóg.

-- Ez a mi angyalunk -- mondja hirtelen. -- Nézd csak a haját. Valóban. A homlokán meg a fülénél lágyan bekunkorodik. Jean-Baptiste rojtozza a nadrágja szélét.

-- Nekünk nincs angyalunk.

-- Én egyszer sírtam -- mondja Louise, látszólag logikátlanul.

A fiú kotorászik a foszlott zsákban. Kiveszi a narancsszín, csatos üveget. Iszik. Nyújtja a lánynak, kortyol az is. Reggel van, Jean-Baptiste odavizel az angyal lábához, a patak lefolyik.

-- Mi is megdöglünk -- mondja Louise.

-- Észre sem vesszük majd. -- Jean-Baptiste korbácsba fonja a haját. -- Mi nem termelünk fájdalmakat. A semmi örül a semminek. Érted te ezt? Kocsi, csukott, koromsötét Mercedes húz el a templom előtt, eltűnik balra.

-- Ki az okos -- kérdezi Louise --, aki vállalja a céltalanságot, vagy aki letagadja és kitalálja a pléhdobozt, négy kerékkel?

-- Disznók. -- Jean-Baptiste köp. -- De te ne kérdezz.

A koromsötét, csukott kocsi jobbról visszakanyarodik, fékez a lépcsőnél. Nyílik a rejtett ajtó, a családfő kilép. Szőke, ápolt szakálla elnyeli a száját. Kisegíti feleségét, a feleség haja is szőke, hosszú, egyenletesen hosszú, minden hajszál milliméternyi pontossággal ér véget a háta közepén. A gyerekek is szőkék, két kislány. Fejükön fehér, hajtott szélű vászonkalap, szalag tartja össze az álluk alatt. Foguk egy kissé előreáll, ettől kíváncsinak látszanak.

-- Mégis ez az -- mondja Klaus. Elindul fölfelé, az asszony és a gyerekek mögéje sorakoznak, Klaus szakálla elől lobog, mint a pajzs.

Kikerülük Jean-Baptiste-ot és Louise-t, a köpést, a mártást és a vizelettócsát, egyenként kerülik ki, s közben sunyin odatesnek.

-- Szomorú. Hej, de szomorú -- mondja Hilde, s megigazítja a fehér kalapocskákat.

Jean-Baptiste tövig kinyújtja a nyelvét, Louise is, bégetnek.

-- Ezt miért csinálják? -- kérdi Hilde.

-- Ezzel fejezik ki állati lényüket -- mondja Klaus – és megvetésüket minden iránt, ami az emberi szellem nagyságát dicséri. A székesegyház, melynek lépcsőjén haladunk, a tiszta gótika pregnáns esete...

A kisebbik fehér kalapos visszabámészkodik Jean-Baptiste-ra és Louise-ra. Megbotlik az utolsó lépcsőn. Az apja észreveszi, és figyelmeztetően, indulat nélkül belenyomja hüvelykujját a lányka bordái közé.

-- Jaj! -- sikoltja a gyermek, de csak ennyit, és fegyelmezetten belép a sötétbe.
-- Kiirtjuk őket? Ezeket mind? -- kérdezi Louise. Szórja a zsákból a ragacos papírokat.
-- Ostoba. Röhögj rajtuk. Látod -- Jean-Baptiste fölmutat --, ez is röhög az egészen.
Fél kézzel eléri az angyal térdét, körbetapogatja, aztán fogják a zsákot, húzzák maguk után, és eltűnnek a porban.
Klaus hunyorog a hirtelen fényre, becsukja az útikalauzt.
-- Az oldalhajó gazdagsága vetekszik a kereszthajóéval -- mondja.
-- Siessünk, Hilde. Még három hátravan.
-- Klaus -- az asszony megáll a lépcső alján, a két gyerek mellette, s ő könnyedén rájuk támaszkodik --, kell, hogy legyen itt egy angyal. Valami angyal... -- folytatja bizonytalanul a csöndben --, úgy írják a könyvek.
-- Konvencionális megállapítás. Hemzsegnek az angyalok.
A középkori templom jellegzetessége -- mondja Klaus oktatóan.
-- De ez egy `más` angyal... különleges... -- mondja Hilde, s kapaszkodik a vékony nyakacsákba.
Klaus ránéz, szigorúan.
-- Az angyalok egyformák. Lapos díszítőelem. Nem értelek, Hilde.
Hilde még egyszer megpróbálja, visszalép egyet a lépcsőn, a gyerekek nem követik, megállnak, Klaus lent a kocsinál, ijesztő ez a bomlás, a négyesög megcsuszamlása.
-- Megyek, Klaus -- mondja. Simított szoknyával ül a kocsiba. -- Hova megyünk most, tudod?
-- Nem értelek, Hilde -- ismétli a férfi. Lyukacsos kesztyűt húz, begyűjtja a motort. -- Metzből jöttünk, s megyünk Párizson át egyenesen Chartres-ba. Világos? A kislányok megerősítik álluk alatt a szalagot. Hilde bólint, s ahogy a kocsi előredöccen, ráhull haja az arcára.
-- Elkéstem -- lihegi Madame Chouchou, s ötöt kopog a kövön botjával. -- Pedig ezek adtak volna. Érzem. Itt szokott állni az oldalkapunál. A külföldiek azt képzelik, a templom nevében tartja az ezüst skatulyát.
-- Drága jó Szűzanyám, segíts -- mondja az angyalnak. – Micsoda nap, drága Szűzanyám. Hiszen te mindent el tudsz intézni. Most hova szaladjak? Inkább a mozihoz? Drága Szűzanyám – mondja az angyalnak konokul. -- Két hét derült időt kérek tőled, hogy legyen kedvük jönni... És azokat hozd ide, akiknek van, és adnak. Mi az neked? Látod, én hiszek benned, te viszont elintézed cserébe...
Híveidet segítsd, ne az ellenségeidet, légy rendes, légy okos, drága Szűzanyám... -- Csókot lehel csokorba fogott ujjára, fölteszi a csókot az angyal ruhájának redőibe.
-- A mosolygás nem elég -- mondja gyöngéd megrovással. – Ezt beláthatod.
Áll a botra támaszkodva, kémleli a főutcát, a nap szembeéri, az ezüstös skatulya visszaveri a fényt, morzejel vibrál a levegőben.
-- Mit? -- mondja az öregasszony. -- Menjek át a koronaékszerekhez?
-- Izgatott lesz. -- Megtehetem. De ha megint becsaptál, nagyon fogok haragudni.
Mielőtt lelép, megüti a bottal a lépcsőfokokat. Az égre óriási felhő ragad, s órákon keresztül esik az eső. Olyan erősen esik, mint tavasszal, átlósan esik, a templomőr behajtja a kaput. Marcello a rajzmappával felszalad az útról, lapul a falhoz, az angyal alá. Az eső itt is eléri, s a talapzaton összegyűlt tócsa széles kalapjára csurog. Futna tovább, a mappát dugdossa pepita köpenyébe, az égre néz, és az angyalt látja meg helyette, váratlanul, egészen közel. Meglepődik. Az angyal arcát vékony fonálban befolyja a víz, szemüregéből a nyújtott zájszögleten át kis megszakításokkal peregnek sovány mellkasára a csöppek.
-- Szép -- gondolja Marcello, és büvölten figyeli --, szüntelen mosolygás a szüntelen könnyek alatt.
-- Nem felejttem el -- ígéri önmagának. Viszi a mappát, a hasára szorítva, a hűlő fasorban. Aztán nem esik többé. De a nap nem tér vissza, csak átdereng a szürkéségen.
Bálna alakú busz érkezik, egyetlen, icipici ajtó az elején. Az icipici ajtócska kinyílik, a vezető kiszáll. Int. S kiszállnak mindannyian libasorban, a vezető ajka mozog. Hozzácsapja a sofört is a menethez. Kulcsot vesz elő, gondosan lezárja a busz ajtaját. A többiek várnak, amíg a kulcsot aktatászkája mélyén elhelyezi.

-- Lehet egy kicsit beljebb menni -- mondja a vezető, s ők beljebb mennek.

Egy fejkendős néni, súlyos hajkoszorúval, tétovázik a küszöbön. A jobb kezét már emelné a homlokához. A vezető gyorsan melléje áll, megfogja ezt a jobb kezét könyéknél, s udvariasan átsegíti a küszöbön. Sokáig maradnak bent. Egy napszemüveges fiatal nő sokszorosított nyomtatványból olvas, időnként körülnéz, keres, s mikor a kettő -- papír és tárgy -- egyezik, diadalmasan fölkiált.

Majdnem elhaladnak, visszafelé, az angyal előtt. A vezető fejét csóválja, súg valamit a napszemüveges nőnek, rábök az aktatáska csücskével a lista utolsó pontjára. A nő szégyenkezve tereli vissza a csoportot. Dallamos alt hangján elmeséli, amit a szoborról tudni illik. Ketten jegyzetelnek. A vezető előresiet, kinyitja a bálnabusz ajtaját. Ott áll, amíg egyenként beszállnak, a szája megint mozog. A sofőrt vidáman feltaszítja a kocsiba, utána ugrik ő is, ruganyosan, azután valamennyien kiintenek a törhetetlen ablakon, integetnek az üres térnek. Alkonyodik, de ezt csak sejteni, csupán a szürke lesz szürkébb, ahogy mögüle a fény kivonja magát. Hriszto két tömött bőröndöt cipel, viaszosvászon batyu a hátán.

-- Csak ezt a templomot elérjem -- fohászkozik --, ezt a nyomorult ócska templomot. Leülök a lépcsőre, az archaikus pofákhoz, kifújom magam, aztán irány a vasút. Huppan a csomag a kövön. Hriszto előveszi zsebkendőjét, leteríti, ráereszkedik, térdét összezárja. Nyálazza szíjas tenyerét. Nyugtalan lesz. Kibontja a viaszosvásznat, keres valamit. Megnyugszik, sóhajt. Elintéztem a dolgaimat -- gondolja elégedetten. -- Már-már azt hittem, kifutok az időből. De mégis sikerült.

Mária lassan sétál fel a lépcsőn. Zöld muszlinál lebeg utána, őszülő kontyát körülkötötte. Szétnyílik alatta a plissészoknya, mint egy néma harmonika. Fázik, kezét a nyakára borítja, keresztben, olyan ez, mintha bal kézzel meg akarná fojtani magát, de a jobb keze nem engedi még. Az ember mindent magával cipel -- gondolja, pedig nincs nála más, csak az apró gyöngyház tasak, nikkelezett csattal. -- Mindig, mindent, mindenhova. Az angyal beleolvad a falba, az asszony tétován odanéz, de csak a homorú sötétet látja. Hriszto fiatalabbnak hiszi Máriát. Megtéveszti a zöld muszlin és a gyöngyház tasak. Közelebb húzódik, kirakja kincseit a lépcsőre.

-- Technika -- mondja dicsekedve. -- Rádió. Sechs tranzisztor. Verstehen? Six.

Eljöttem otthonról -- gondolja Mária --, otthon a lányom festi a műhaját. A lányom lánya kihányja a tápszereket. A lányom apja tévét néz, és sört iszik.

-- Magnetofon -- mondja Hriszto, és lázasan pakol. -- Made in Japan. First class... -- Piciny, cérnavekony elemlempákat gyűjtogat, hadonászik, vihog. Mária szórakozottan bólint.

Kár volt -- gondolja --, hiszen most már végleges: nem a világot csukták be. Az én ablakom lett tejüveg. Hriszto hatalmas ollót mutat, csattogtatja.

-- Príma... prrríma... -- ropog az `r` hang, pattogva ugrál a kövön.

Mária már emelkedne, amikor meggyújtják az oldalreflektorokat.

A férfi szemből látja az asszony arcát, gyorsan szedelőzködik.

Fölfénylik az angyal, mosolya ömlik az árnyék alól.

-- Angyal -- mondja Mária döbbenet -, `az` angyal.

-- `Ein` Angel -- legyint Hriszto --, nur ein Angel. -- A kétezer

wattos fényszóróra mutat: -- Technika... Ja. Technika ja. Aber Angel... sajnálkozva ingatja a fejét. Siet. Huszonegy húszkor indul a vonat, átszállással, haza. Az asszony marad még. Megpróbál a szobor mögé nézni. Aztán ágaskodik, rángatja a csonka lábujjakat. Ravasz fény ez. Alulról halad fölfelé.

-- `Mit` tudsz te? -- kérdezi az angyaltól. Ingerli ez a rendíthetetlen mosolygás.

1972

Készült a Graphic nyomdában Nagytarcsán, 400 példányban, a Rákosszentmihályi R. K. Plébánia magánhasználatára.